

EPISCOPIA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA, GRECO-CATOLICĂ DE ORADEA
TRIBUNALUL EPARHIAL DE PRIMĂ INSTANȚĂ

Str. Parcul Traian 20 – Oradea, Jud. Bihor, ROMÂNIA

Tel. +40/ 771.153.298; Web: www.egco.ro

Email: tribunaleparhial.egco@gmail.com;

STATUTUL

TRIBUNALULUI EPARHIAL DE PRIMĂ INSTANȚĂ
AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE CU ROMA
GRECO-CATOLICE DE ORADEA

ORADEA

2021

**EPISCOPIA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA,
GRECO-CATOLICĂ DE ORADEA**

Str. Ep. Mihai Pavel 4, 410210 – Oradea, Jud. Bihor, ROMÂNIA

Tel: +40/259.436.492; +40/359.410.844; +40/359.410.845

Fax: +40/259.430.509

Web: <http://www.egco.ro> Email: episcop@egco.ro

Nr. 562 / 11. VII. 2021

Oradea

† **VIRGIL**

**Din mila Domnului și grația Sfântului Scaun Apostolic al Romei, Episcop
eparhial al Eparhiei Române Unite cu Roma, Greco-Catolică de Oradea**

În baza drepturilor conferite de *Canoanele Sfinților Apostoli* și ale *Codului Canoanelor Bisericii Orientale*, având în vedere administrarea dreptății în Eparhia noastră, ținând cont de prevederile cann. 243-263 din CCEO cu privire la organizarea Curiei eparhiale și a cann. 1067§1-2, 1070 și 1359§2 cu privire la înființarea unui Tribunal în propria eparhie și aprobarea unui Statut pentru buna funcționare a acestuia, ținând seama de grija constatată a Bisericii pentru mântuirea sufletelor și pentru a răspunde în cel mai scurt timp nevoilor credincioșilor din Eparhia noastră care solicită obținerea sau apărarea propriilor drepturi, publicăm următorul:

DECRET

Art. 1. Aprobăm și promulgăm STATUTUL TRIBUNALULUI EPARHIAL AL EPARHIEI GRECO-CATOLICE DE ORADEA, potrivit textului atașat prezentului Decret.

Art. 2. Prezentul Decret intră în vigoare odată cu publicarea lui și se va notifica tuturor celor în drept.

Virgil Bercea

† Virgil BERCEA

Episcop

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII PRELIMINARE

I.1. NORME ȘI PREVEDERI GENERALE

1. În baza Decretului nr. 442 din 28 Mai 2019, emis de PSS Virgil BERCEA, Episcopul Eparhiei Române Unite cu Roma, Greco-Catolice de Oradea, se constituie Tribunalul Eparhial de Primă Instanță al Eparhiei Greco-Catolice de Oradea, în conformitate cu prevederile can. 1067§1-2, 1070 și 1359§2 din Codul Canoanelor Bisericilor Orientale (CCEO), precum și ale noilor reglementări ale Pontifului Roman, cuprinse în Motu proprio *Mitis et misericors Iesus*, art. 8 § 1. La constituirea acestui Tribunal, prin adresa cu nr. 538 din 28.06.2019 a fost înștiințat Preafericitul Părinte Lucian Mureșan, Arhiepiscopul Major al Bisericii Arhiepiscopale Majore Române Unite cu Roma, Greco-Catolice din România, în calitate de Autoritate care a înființat Tribunalul Intereparhial de Primă Instanță al Bisericii Greco-Catolice și Preasfințitul Episcop Vasile Bizău, în calitate de Moderator al Tribunalului Intereparhial, de retragerea din cadrul acestui Tribunal și de înființarea propriului Tribunal Eparhial. Totodată prin adresa cu nr. 584 din 15.07.2019, a fost înștiințat, cu privire la acest fapt, Tribunalul Suprem al Segnaturii Apostolice din Roma, care prin decretul 4650/1/19 SAT din 5 Noiembrie 2019, recunoaște înființarea Tribunalului Eparhial al Eparhiei Greco-Catolice de Oradea.

2. Potrivit normei dreptului, conform can. 1070 din CCEO¹, Autoritatea care înființează orice Tribunal, se va îngriji ca Tribunalul să aibă propriul Statut aprobat de aceeași Autoritate, în care să fie determinat modul de numire al judecătorilor și a celorlalți funcționari, durata însărcinării, remunerația, precum și toate celelalte lucruri cerute de drept.

3. Conform can. 243§2, Tribunalul Eparhial al Eparhiei Greco-Catolice de Oradea, aparține de Curia eparhială.

4. Tribunalul Eparhial este unicul Tribunal competent pentru a trata în primul grad de judecată (Primă Instanță) toate cauzele bisericești (matrimoniale, penale și contencioase) ale Eparhiei Greco-Catolice de Oradea.

---

¹ Canoanele indicate fac referire la Codul Canoanelor Bisericilor Orientale (CCEO), astfel că, în continuare se va menționa doar numărul canonului, deoarece se subînțelege faptul că ne referim la Dreptul canonic oriental. Acolo unde vor fi trimeriți la Codul latin, acest lucru va fi menționat în mod expres.

5. Conform can. 1063 § 3 tribunalul de apel este Tribunalul Ordinar al Bisericii Arhiepiscopale Majore, rămânând neschimbat dreptul fiecărui credincios de a putea face apel la Pontiful Roman, prin Tribunalul Rota Romana, conform can. 1065.

6. Sediul Tribunalului Eparhial de Primă Instanță al Eparhiei Greco-Catolice de Oradea este situat în localitatea Oradea, str. General Magheru nr. 25, care coincide cu adresa str. Parcul Traian nr. 20.

7. În vederea desfășurării misiunii sale, Tribunalul Eparhial de Oradea (denumit în continuare prin sigla TEO), conform normei dreptului, poate solicita ajutorul unui alt Tribunal vecin sau oricărui alt Tribunal din Biserica Catolică, conform prevederilor can. 1071.

8. Potrivit reglementarilor Pontifului Roman, cuprinse în Motu proprio *Mitis et misericors Iesus*, care propun asigurarea gratuității procedurilor în *Procesul scurt (brevior)*, asigurându-se totodată o retribuire demnă și corespunzătoare slujitorilor Tribunalului, conform celor stabilite de Episcopul Eparhial, în calitate de Moderator al Tribunalului, cheltuielile, adică asigurarea resurselor financiare necesare acoperirii cheltuielilor materiale, pentru buna funcționare a Tribunalului și retribuirea slujitorilor acestuia, atât pentru Procesele scurte cât și pentru Procesele ordinare, vor fi asigurate de către Episcopia Greco-Catolică de Oradea. Totodată vor fi acceptate ofertele libere ale credincioșilor² care înaintează o cauză pe rolul Tribunalului Eparhial. Astfel, Vicarul judecătoresc, în calitate de Președinte al Tribunalului, va stabili bugetul și resursele necesare funcționării Tribunalului, în colaborare cu personalul Episcopiei.

9. Conform CCEO (cann. 920-922), Tribunalul Eparhial are personalitate juridică.

10. Toate normele cuprinse în prezentul Statut de funcționare al Tribunalului Eparhial sunt obligatorii și trebuie respectate de către Judecători și de către toți ceilalți membri ai Tribunalului, de toți cei care lucrează în această Instanță judecătorească sau cei care apelează la ea.

I.2. MODERATORUL TRIBUNALULUI EPARHIAL

11. Tribunalul Eparhial este condus de către un Moderator, care este Episcopul eparhial și care conduce Tribunalul în nume propriu, în virtutea puterii judecătorești pe care o deține, putere pe care a primit-o de la Cristos și pe care o exercită conform normelor dreptului comun, cuprinse în CCEO.

---

² Se vor accepta donațiile libere pe care le fac credincioșii care apelează la TEO în vederea soluționării situației lor, în vederea recuperării parțiale a cheltuielilor de funcționare și de judecată. Aceste donații se vor face după soluționarea cauzei, direct în contul Episcopiei, specificându-se în mod expres că donația se face pentru TEO, împreună cu datele și numărul cauzei.

12. În afară de îndatoririle care îi revin de drept Moderatorului Tribunalului, potrivit prevederilor can. 1067§4, acesta veghează la respectarea normelor comune ale prezentului Statut, precum și la respectarea normelor și dispozițiilor administrative ale Sfântului Scaun și ale Sinodului Episcopilor Bisericii Arhiepiscopale Majore, prezentând Sfântului Scaun raportul anual cu privire la situația Tribunalului. Totodată, Moderatorul Tribunalului inaugurează oficial anul judecătoresc și ia cele mai potrivite decizii pentru buna funcționare a TEO.

13. În același timp, Moderatorul se îngrijește de numirea sau reconfirmarea personalului TEO, în conformitate cu prevederile CCEO și ale prezentului Statut.

14. Moderatorul are totodată facultatea de a prevedea, în cazuri excepționale, numiri provizorii de membri în Tribunal, dacă acest lucru s-ar dovedi necesar sau util, conform normelor canonice, iar în cazurile în care va dori să numească provizoriu membri care aparțin altor Eparhii, va solicita în prealabil, pentru fiecare numire, acordul Ierarhului în cauză. În cazurile contencioase și penale Moderatorul dispune numirea Judecătorului unic, asistat de 2 Asesori, pe care și-i alege conform can. 1089

CAPITOLUL II

JUDECĂTORII ȘI CEILALȚI SLUJITORI DIN CADRUL TRIBUNALULUI EPARHIAL ORADEA

15. Cei care activează în cadrul Tribunalului Eparhial sunt:

- a) Vicarul judecătoresc;
- b) Vicarul judecătoresc adjunct sau vicarii judecătorești adjuncți;
- c) Judecătorii, care trebuie să fie în număr impar, minim trei;
- d) Apărătorul legăturii matrimoniale;
- e) Promotorul dreptății;
- f) Apărătorul stabil sau apărătorii stabili ai părții reclamante: avocați și procurori;
- g) Notarul sau notarii;
- h) Cancelarul;
- i) Curierul.

16. Totodată colaborează cu TEO³:

- a) Avocații acreditați de către Tribunal;
- b) Experții acreditați de către Tribunal: medici, psihologi, psihiatri și alții.

17. Toți cei care activează în cadrul TEO trebuie să dețină titlurile de studiu prevăzute de CCEO pentru însărcinarea specifică, sau în lipsa acestora, dispensa acordată de Autoritatea competentă, care este Scaunul Apostolic.

18. În momentul împlinirii vârstei de 75 de ani, conform normei dreptului, se decede din funcția deținută în cadrul TEO, chiar dacă mandatul pe cinci ani nu a expirat încă, făcând excepție doar prelungirile specificate în mod explicit ale Moderatorului Tribunalului⁴.

II.1. VICARUL JUDECĂTORESC

19. Vicarul Judecătoresc este cel care, conform reglementărilor CCEO, administrează justiția în Eparhie, cu putere ordinară vicarială conferită de către Episcopul eparhial. Acesta trebuie să fie

---

³ Conform Anexei II.

⁴ Lista actualizată a membrilor TEO se va indica în Anexa I a prezentului Statut.

cleric, doctor sau cel puțin licențiat în drept canonic și să dea dovadă de prudență și râvnă pentru dreptate.

20. Potrivit normei dreptului, Vicarul judecătoresc este Președintele Tribunalului eparhial.

21. Președintele Tribunalului este numit de către Episcopul eparhial, în calitate de Moderator al TEO, pe o perioadă de cinci ani (1088 și can. 1420 și 1422) și trebuie să fie altul decât Protosincelul vreunei Eparhii (can. 1086).

22. Vicarul judecătoresc are următoarele atribuții:

- a) – organizează, coordonează și verifică întreaga activitate a Tribunalului;
- b) – se ocupă ca principiile juridico-canonicе să se aplice mereu cu spirit creștinesc, ținând mereu cont de *suprema lex* (salus animarum);
- c) – se îngrijește de adoptarea de criterii comune pentru administrarea justiției;
- d) – convoacă și programează întâlniri periodice cu toți membrii TEO și întreg personalul acestuia;
- e) – propune și promovează cursuri de formare și specializare, precum și eventuale întâlniri de studiu, atât pentru membrii TEO, cât și pentru colaboratorii externi stabili;
- f) – supraveghează punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești, precum și respectarea tuturor normelor procedurale pentru exercitarea căilor de atac;
- g) – organizează inaugurarea anului judecătoresc, la data pe care o stabilește Moderatorul TEO;
- h) – dispune constituirea Completelor de judecată pe baza unui criteriu care să-i implice pe toți judecătorii în mod egal și just (can. 1090), asigurând ca repartizarea cazurilor să se facă efectiv în ordinea în care au fost înregistrate la intrarea lor pe rolul Tribunalului, urmând ca excepțiile să fie analizate și acceptate prin decret;
- i) – asigură ordinea, bunăcuviința și spiritul creștinesc la locul și la timpul desfășurării audierilor sau dezbaterilor;
- j) – întreprinde toate măsurile care se impun ca participanții la audieri sau dezbateri să respecte instituția Tribunalului eparhial;
- k) – ia toate măsurile necesare care se impun pentru ca să fie păstrat mereu secretul și securitatea lucrărilor și documentelor Instanței, comunicându-le membrilor TEO, colaboratorilor și credincioșilor implicați în vreo cauză de obligativitatea păstrării secretului și a confidențialității informațiilor;
- l) – dispune numirea pentru fiecare cauza în parte a Judecătorilor, a Apărătorului legăturii, a unui Apărător al părții reclamante, a unui notar și a eventualilor adjuncți și a colaboratorilor sau a experților;

- m) – în cazurile contencioase și penale dispune numirea Judecătorului unic, asistat de 2 Asesori, pe care și-i alege conform can. 1089;
- n) – ia toate măsurile care se impun pentru realizarea în cele mai bune condiții a actului de justiție ecleziastică în spiritul legii creștine;
- o) – prezintă Moderatorului TEO raportul anual cu privire la activitatea TEO.

23. În mod obișnuit judecata este colegială, fiind încredințată unui complet de trei Judecători (can. 1084), desemnați prin Decret de Vicarul judecătoresc.

24. Cel care prezidează fiecare cauză este de regulă Vicarul judecătoresc sau Vicarul judecătoresc adjunct.

25. Președintele completului de judecată are și rolul de Judecător Instructor (Judecător de serviciu)⁵.

26. Președintele TEO poate constitui Președinți de cauză și alți Judecători ai Tribunalului, sau în caz de necesitate și alți Judecători Instructori externi, în funcție de necesități.

27. Președintele Tribunalului eparhial este cel care îl numește pe Judecătorul redactor⁶ și poate numi, atât în cadrul cât și în afara ternei de judecată un Judecător de Instrucție.

28. Vicarul judecătoresc poate fi revocat din funcție doar de către Moderatorul TEO, după ce a fost admonestat, pentru un motiv foarte grav, care trebuie motivat și expus în hotărârea de revocare.

29. Dacă perioada determinată pentru care a fost numit Vicarul judecătoresc a trecut, iar scaunul eparhial este vacant, acesta nu poate fi înlăturat și rămâne în funcție până când noul Episcop eparhial va prevedea cu privire la acest lucru (can. 1088 § 2).

II.2. VICARUL JUDECĂTORESC ADJUNCT

30. Acolo unde necesitățile Tribunalului și ale Eparhiei o cer și există persoane potrivite, se poate constitui funcția de Vicar Judecătoresc adjunct, numit pe o perioadă de cinci ani, urmând ca la finalul mandatului să poată fi reconfirmat de Episcopul eparhial.

31. Vicarul Judecătoresc adjunct este Vicepreședintele TEO și își desfășoară activitatea cu putere judecătorească ordinară și vicarială. La fel ca și Vicarul judecătoresc și Vicarul judecătoresc adjunct trebuie să fie cleric, doctor sau cel puțin licențiat în drept canonic și să dea dovadă de prudență și râvnă pentru dreptate.

---

⁵ Judecătorul de Instrucție este Judecătorul sub a cărui conducere se desfășoară faza procesuală prin care se obțin la dosar toate actele și elementele necesare pentru instrumentarea cazului și în luarea deciziei.

⁶ Acesta este necesar întrucât la camera de consiliu pentru luarea deciziei în cauză pot participa numai judecătorii cauzei, nefiind admiși nici Notarul și nici Apărătorul legăturii matrimoniale și nici Avocatul. Cf. C. Gullo, *Prassi processuale nelle cause canoniche di nullita matrimoniale*, LEV, Citta del Vaticano 2001.

32. În cazul în care există mai mulți Vicari judecătorești adjuncți, cel mai vechi în funcție, potrivit numirii, îl va înlocui pe Vicarul judecătoresc în caz de absență.

33. Principalele atribuții ale Vicarului judecătoresc adjunct sunt:

- i. – colaborează cu Vicarul judecătoresc pentru buna funcționare a TEO, fiind coordonat de acesta, și se îngrijește să îl înlocuiască pe acesta în caz de nevoie sau de absență, având aceleași îndatoriri și bucurându-se de aceleași puteri;
- ii. - participă la judecarea cauzelor și împreună cu Vicarul judecătoresc supraveghează aplicarea uniformă a legii;
- iii. - va îndeplini toate sarcinile care îi sunt încredințate de Vicarul judecătoresc în cadrul TEO;
- iv. – îi revine, prin delegare de către Vicarul judecătoresc, întreaga administrație a Instanței;
- v. – execută toate dispozițiile care îi sunt date de Președintele TEO;
- vi. – primește în audiență partea reclamantă și partea chemată în judecată și îndeplinește orice sarcini care îi sunt delegate de Vicarul judecătoresc;
- vii. – nu poate delega sarcinile care i-au fost delegate de Vicarul judecătoresc, iar în situația în care nu poate îndeplini sarcinile care i-au fost delegate de Vicarul judecătoresc, îl va înștiința pe acesta pentru a le delega unei alte persoane.

II.3. JUDECĂTORII (CF. CANN. 1103-1116)

34. Judecătorii TEO sunt numiți de către Moderator, la propunerea Vicarului Judecătoresc, pentru o perioadă de cinci ani, iar după expirarea mandatului pot să fie reconfirmați de către Moderator pentru unul sau mai multe mandate.

35. În cadrul Colegiului de Judecători ai TEO, Vicarul judecătoresc îi desemnează pe Judecători pentru fiecare cauză în parte, indicându-i-se fiecăruia îndatoririle sale specifice, în ceea ce privește audierile, instrucția cazului sau redactarea sentinței etc.

36. Judecătorul împlinește actul de judecată respectând în primul rând legile divine, cele bisericesti, dar și prevederile canonice stabilite de CCEO și de Dreptul particular al BRU. Totodată, acesta trebuie să fie doctor sau cel puțin licențiat în drept canonic și să dea dovadă de prudență și râvnă pentru dreptate.

37. Judecătorii participă efectiv la judecarea cauzelor audiind părțile, analizând probele, studiind cauzele, redactând hotărârile și organizând documentarea juridică.

38. Fiecare Judecător prin hotărârea pe care o emite este obligat întotdeauna atât în conștiință, cât și în fața lui Dumnezeu și a Bisericii, să emită o judecată dreaptă.

39. Judecătorii nu pot refuza judecata pe motiv că nu ar exista o prevedere legală sau că legislația canonică ar fi incompletă sau neclară⁷.

40. Judecătorii se vor îngriji cu strictețe de respectarea perioadelor de timp indicate de CCEO și nu vor amâna sau tergiversa emiterea hotărârii sau comunicarea acesteia celor în drept, acolo unde este cazul.

41. Decizia pe care o emite fiecare Judecător trebuie să fie independentă, bazându-se în emanarea acesteia pe documente și probe și nu pe deciziile celorlalți Judecători.

42. Judecătorul este cel care execută hotărârile luate de Președintele TEO.

43. Judecătorul ordonează lucrările și păstrează confidențialitatea și secretul acestora.

44. Judecătorul nu poate niciodată să se autosizeze din oficiu (can. 1104) și are mereu în vedere pozițiile părților, acuzarea și apărarea celor care intervin în proces.

45. Judecătorul va încerca mai întâi reconcilierea părților (cf. can. 1103) și a tuturor celor implicați în proces, ținând mereu cont de impedimentele judecății.

46. Vicarul judecătoresc, poate dispune, în orice moment al desfășurării cauzei, înlocuirea unui Judecător pentru motive grave și presante, mai ales cu scopul de a evita pierderi de timp (cf. can. 1111 și Motu proprio *Mitis et misericors Iesus.*) pentru cauză: astfel de impedimente pot fi îmbolnăvirea sau alte impedimente momentane grave ale judecătorului. Totodată, în decretul de înlocuire a Judecătorului, se va prezenta *ad validitatem*, motivul înlocuirii acestuia.

47. În fiecare cauză care se judecă de un Colegiu de Judecători, se cere ca fiecare Judecător să aibă o reputație integră și să fie doctor sau cel puțin licențiat în drept canonic, să dea dovadă de prudență și râvnă pentru dreptate (cf. can. 1087 § 3).

48. Potrivit reglementărilor cuprinse în Motu proprio *Mitis et misericors Iesus*, cauzele de nulitate a căsătoriei sunt rezervate unui Complet de trei Judecători, care trebuie să fie prezidat de un Judecător cleric, iar ceilalți 2 Judecători pot fi și alți credincioși creștini (can. 1359 § 3), dar care să îndeplinească prevederile articolului anterior (cf. can. 1087).

---

⁷ Acolo unde nu există o normă precisă în cadrul legislației canonice comune (CCEO) sau în cazurile de *lacuna legis*, se va recurge la Dreptul particular, la *Canoanele Sfinților Apostoli* (Sacri Canones) sau la locurile paralele (Codex Iuris Canonici – CIC). Cf. Studium Romanae Rotae, *Commento al Codice dei Canonici delle Chiese Orientali*, a cura di, P.V.Pinto, LEV, Citta del Vaticano 2001.

II.4. APĂRĂTORII LEGĂTURII MATRIMONIALE (CF. CANN. 1096-1100)

49. Apărătorul sau Apărătorii legăturii au obligația de a propune și expune tot ceea ce se poate aduce rațional împotriva nulității Sacrei Hirotoniri sau împotriva nulității unei Căsătorii.

50. Aceștia au obligația morală de a-și îndeplini îndatoririle pe duratele de timp prevăzute de drept sau indicate în hotărâre sau decret, astfel încât cauzele să nu aibă de suferit întârzieri inutile.

51. În situația în care nu există mai mulți Apărători ai legăturii matrimoniale, aceeași persoană poate îndeplini funcția de Apărător al legăturii matrimoniale și Promotor al dreptății, însă nu în cadrul aceleași cauze (cf. can. 1100 § 1).

52. Apărătorul sau Apărătorii legăturii matrimoniale sunt numiți de către Episcopul eparhial în calitate de Moderator al TEO, la propunerea Vicarului judecătoresc, pentru o durată de 5 ani de zile, după care pot să fie reconfirmați de către același Moderator.

53. Apărătorul sau Apărătorii legăturii matrimoniale pot să fie clerici sau laici, trebuie să fie doctori sau licențiați în drept canonic și să dea dovadă de prudență și râvnă pentru dreptate.

II.5. PROMOTORII DREPTĂȚII (CF. CANN. 1094, 1095, 1097 ȘI 1100)

54. În fiecare Eparhie și în cadrul fiecărui Tribunal trebuie să existe un Promotor al dreptății, cu rol în special în cadrul cauzelor contencioase în care poate fi pus în pericol binele public, precum și în cauzele penale.

55. Promotorul dreptății⁸ are obligația de a apăra binele public, și poate fi o persoană desemnată în mod stabil de către Moderatorul TEO sau poate fi constituit *ad casum* de către același Moderator sau mai poate fi constituit pentru cauzele contingente.

56. La fel ca și Judecătorii și Apărătorii legăturii matrimoniale, și Promotorii dreptății trebuie să fie clerici, doctori sau licențiați în drept canonic și să dea dovadă de prudență și râvnă pentru dreptate.

57. Promotorul sau Promotorii dreptății sunt numiți de către Moderatorul TEO la propunerea Președintelui Tribunalului, pentru o perioadă de 5 cinci ani de zile, iar la expirarea mandatului pot să fie reconfirmați în funcție de către același Moderator (cf. cann. 1094).

58. În cazurile în care este în pericol binele public, precum și în cazurile penale este de competența Promotorului dreptății să se autosesizeze. În același timp, este de competența sa să acuze nulitatea Căsătoriei în conformitate cu can. 1360 § 2 și să tuteleze legea procesuală.

---

⁸ Promotorul dreptății este echivalentul Procuratorului sau Procurorului din dreptul civil.

II.6. NOTARII ȘI NOTARII ADJUNCTI

59. Notarii și Notarii adjuncți sunt numiți în mod stabil de către Moderatorul TEO la propunerea Președintelui Tribunalului, pe o perioadă de 5 cinci ani de zile sau de Judecătorii unei cauze *ad actum*, în vederea soluționării cauzei.

60. Principala îndatorire a Notarului este aceea de a conferi prin semnătura sa caracter public și autentic fiecărui act în proces, iar lipsa semnăturii acestuia duce la nulitatea lucrărilor (cf. can. 1101 § 1 și 2).

61. Acolo unde sunt mai mulți Notari sau există și Notari adjuncți, în fiecare cauză este numit un Notar care trebuie să urmărească personal cauza.

62. Notarul TEO trebuie să se îngrijească pentru ca fiecare cauză în parte care îi este încredințată să se desfășoare în manieră corectă, conform normelor cuprinse în CCEO și să avanseze cu rapiditate, fără pierderi de timp, de aceea se va îngriji să semneze și să autentifice toate documentele emise în decursul aceleiași zile.

63. Este îndatorirea Notarului să țină cu precizie fiecare act al cauzei în parte, asigurându-se ca acesta să fie semnat, înregistrat în Registru și autentificat, așa cum se cere, precum și numerotarea imediată a acestuia, de citarea pentru ședințele prevăzute și stabilite, de corecta redactare în scris a interogărilor: la întocmirea actelor de publicat, să apeleze, dacă este cazul, părțile sau Avocații acestora și Apărătorul legăturii pentru îndatoririle lor specifice, să propună Președintelui să fie luată decizia pentru cauză, pregătind toate actele procesuale complete pentru Judecători.

64. Notarul se va îngriji de redactarea hotărârilor și documentelor oficiale ale TEO, care vor fi semnate și parafate de Președintele TEO și pe care le va contrasemna.

65. Se va ocupa de comunicarea înștiințărilor, citațiilor și a sentințelor sau a decretului de Apel și apoi va pregăti actele pentru arhivare sau pentru expedierea aceluiași la Tribunalul de Apel.

66. Notarii trebuie să fie disponibili în măsura posibilităților pentru a accepta eventualele deplasări pe care Judecătorul le-ar putea efectua în cadrul unei cauze.

67. Acesta trebuie să primească, conform normelor, actele procesuale care sunt prezentate de părți și de avocații lor, începând cu cererea de introducere a cauzei (chemarea în judecată), care trebuie să fie introdusă imediat în protocol, împreună cu toată documentația cerută.

68. Notarul se va îngriji de arhivarea cauzelor finalizate și de ținerea și gestionarea Arhivei TEO.

69. Notarul, până la finalul lunii ianuarie se va îngriji să furnizeze Vicarului judecătoresc toate datele statistice cu privire la cauzele tratate din anul care s-a încheiat.

70. Se va îngriji de ținerea la zi a bibliotecii, în ceea ce privește abonamentul la revistele canonice de specialitate, legarea acestora și ținerea bibliotecii însăși.

II.7. CANCELARUL ȘI CURIERUL

71. Cancelarul este cel care a îndatorirea de a deschide sediul TEO în fiecare dimineață, de a răspunde la telefon, fiind pregătit să ofere informații cu privire la personalul care este căutat, de a primi persoanele care sosesc la Tribunal și să le dirijeze în funcție de programări și de scopul pentru care se prezintă. În momentul în care nu există un Cancelar sau Curier, rolul acestuia va fi preluat de Notar sau Notarul adjunct, sau de oricine altcineva numit *ad casum* de Președintele TEO.

72. Cancelarul asigură permanența la sediul TEO, îndatorire pe care o va îndeplini cu pricepere, prudență și mai ales cu maximă cordialitate și amabilitate.

73. Intră în îndatoririle curierului să se ocupe de expedierea întregii corespondențe a TEO, atât expedierile ordinare, cât și recomandatele sau cele exprese, fiind foarte atent să înregistreze în protocol fiecare scrisoare sau document care pleacă, deplasându-se la Oficiul poștal pentru a le trimite.

74. Curierul se ocupă, de asemenea, să efectueze protocolul plicurilor destinate Avocaților, experților sau Judecătorilor, atât atunci când acestea sunt predate în mână, cât și la domiciliu dacă va fi nevoie.

75. Curierul va trebui să fie disponibil și pentru alte eventuale servicii care l-ar solicita în orele programului de lucru, fiind la dispoziția Președintelui Tribunalului.

II.8. APĂRĂTORII STABILI (CAN. 1148 CCEO; CAN. 1490 CIC)

76. Apărătorii stabili au aceeași funcție ca și Procuratorii și Avocații, de aceea trebuie să fie numiți dintre clerici sau credincioșii creștini catolici, îndeplinind condițiile can. 1141, adică să fie majori (cf. can. 909), cu o bună reputație, doctor sau licențiat în drept canonic, sau cel puțin expert, aprobat de aceeași autoritate⁹.

77. Apărătorii stabili sunt constituiți pe lângă TEO și sunt numiți de Moderator, la propunerea Președintelui Tribunalului, pentru o perioadă de cinci ani de zile, cu posibilitatea de a fi reconfirmați.

---

⁹ Dacă Apărătorul stabil nu are studii de doctorat sau licență în drept canonic, Autoritatea care a înființat Tribunalul îi poate acorda dispensa, dacă are studii de licență și/sau masterat în teologie și este cu adevărat expert în drept canonic, adică posedă o bună cunoaștere a acestei materii. Cf. Studium Romanae Rotae, *Commento al Codice dei Canonici delle Chiese Orientali*, a cura di, P.V. Pinto, pp. 959-960.

78. În cadrul TEO Apărătorii stabili, dacă sunt mai mulți, vor lucra alternativ, asigurând o prezență constantă, în funcție de orarul Tribunalului, pentru a-i putea primi pe credincioșii creștini care au nevoie de ajutorul lor pentru a înainta o cauză de constatare a nulității Căsătoriei.

79. La fel ca și ceilalți membri ai TEO, Apărătorii stabili vor fi recompensați de către Episcopie¹⁰, conform Anexei III și nu vor primi niciodată, pentru niciun motiv și în nicio împrejurare recompense de la clienți. Încălcarea acestei dispoziții atât de către Apărătorii stabili, cât și de către ceilalți membri ai TEO, duce automat la decăderea imediată din funcție.

80. Apărătorii stabili își vor primi clienții exclusiv în timpul orarului de funcționare al TEO la sediul acestuia sau în sediul atribuit lor, iar eventualele excepții se vor aduce la cunoștință Președintelui Tribunalului.

81. În situația în care cel asistat prezintă probleme grave de natură economică sau alte eventuale probleme care sugerează folosirea Apărătorului stabil, este dreptul oricărui credincios în parte să se folosească de același ca de propriul avocat de încredere¹¹, iar în acest sens asistatul va depune o cerere la Vicarul judecătoresc pentru a se putea folosi de Apărătorul stabil. După ce va analiza motivele, Vicarul judecătoresc, va accepta sau respinge printr-un Decret cererea, iar Apărătorul stabil desemnat se va îngriji de toate obligațiile pentru a instaura cauza de nulitate, în cazul în care aceasta este fondată.

82. Posibilitatea de a apela la Apărătorul stabil este condiționată de volumul real și obiectiv de muncă al acestuia, iar în cazul în care cineva dorește, conform dreptului pe care îl are, să beneficieze de ajutorul Apărătorului stabil, este posibil ca acesta să îi ceară să aștepte un timp pentru introducerea cererii de chemare în judecată, dar nu mai mult de 10 (zece) zile. În caz contrar, cauza se va înainta Președintelui TEO care va decide cu privire la situație, existând posibilitatea de a numi un Apărător stabil *ad casum* dintre ceilalți avocați aprobați de Tribunal.

83. Apărătorul stabil își va desfășura activitatea cu conștiință, iar în cazul în care s-ar afla în conflict cu propria conștiință creștină, este obligat să-l înștiințeze pe Președintele Tribunalului și să întrerupă mandatul sau însărcinarea primită.

---

¹⁰ Cf. can. 1148 din CCEO care precizează că: „În fiecare tribunal vor fi constituiți, pe cât posibil, apărători stabili, remunerați de Tribunalul însuși, care să exercite sarcina de procuratori sau avocați, mai ales în cazurile matrimoniale, pentru părțile care preferă să-i aleagă”.

¹¹ Cf. can. 1148 din CCEO. De asemenea, legislația canonică stabilește ca toți credincioșii creștini să aibă posibilitatea de a acționa în judecată, indiferent de situația sau posibilitățile lor financiare, iar în acest sens vor putea solicita fie o reducere sau scutire de taxe pentru a apela la un Apărător stabil fie scutirea parțială sau totală pentru cheltuielile de judecată, printr-o cerere pe care o vor înainta Vicarului judecătoresc, în calitate de Președinte al Tribunalului. Cf. Studium Romanae Rotae, *Commento al Codice dei Canonici delle Chiese Orientali*, a cura di, P.V. Pinto, p. 967.

II.9. AVOCAȚII ȘI PROCURATORII DE ÎNCREDERE

84. Un Avocat sau un Procurator este acreditat de TEO la cererea celui interesat și cu aprobarea Moderatorului Tribunalului, în urma unui examen de specialitate susținut în fața unei Comisii specializată în drept canonic, care să ateste că Avocatul sau Procuratorul posedă cunoștințele necesare pentru apărare într-un proces canonic¹².

85. Examenul de acreditare se va desfășura anual sau de 2 ori pe an, potrivit programului TEO anunțat la începutul anului judiciar.

86. Avocații vor trebui să considere exercitarea propriei activități ca pe o slujire bisericească, de aceea vor fi obligați cu rigurozitate să nu depășească tarifele și onorariile stabilite în Anexa III a Statutul TEO și sunt datori să accepte eventualele cazuri de apărare din oficiu *pro bono* sau de reducere a cheltuielilor ori de câte ori clienții preferă să fie asistați de ei în locul Apărătorului stabil și ori de câte ori Președintele TEO îi atribuie lor.

87. Deoarece este dreptul fiecărui Avocat ecleziastic să prezinte o cauză de nulitate matrimonială, în cazul în care acesta nu este acreditat de prezentul Tribunal, va înainta o cerere către Președintele TEO pentru a fi admis *ad actum* pentru a apăra acea cauză.

88. Pot apăra o cauză *ad actum*, Avocații ecleziastici care au fost abilitați și înscriși într-un alt Tribunal ecleziastic, cu condiția să fi fost numiți de Autoritatea ecleziastică competentă, în conformitate cu statutele Tribunalului bisericesc respectiv și care vor prezenta Președintelui TEO un atestat din partea propriului Vicar judecătoresc.

89. Apărătorii stabili ai altor Tribunale ecleziastice, în virtutea funcției pe care o îndeplinesc, nu se pot folosi însă de excepția indicată la articolul anterior.

90. În momentul în care Avocatul ecleziastic apără vreo cauză aflată pe rolul TEO, indiferent de unde provine, acesta este obligat cu strictețe să respecte prezentul Statut.

91. Nerespectarea prezentului Statut sau refuzarea nejustificată sau fără un motiv întemeiat a unor cauze, poate duce la avertizarea celui în cauză, iar la a doua abatere la retragerea acreditării acestuia.

---

¹² Cei care au promovat examenul în fața Comisiei și au fost confirmați de către Moderatorul Tribunalului, vor fi înscriși ca și Avocați sau Procuratori acreditați ai TEO.

II.10. EXPERTII

92. În cadrul TEO se va constitui un Registrul de evidență al experților în materie medicală, de psihologie, psihiatrie, neurologie, ginecologie și andrologie, de care Tribunalul se poate folosi în cazul în care ar avea nevoie de expertiza lor în vreo cauză¹³.

93. Registrul de evidență al experților va trebui să cuprindă nume de specialiști în domeniile indicate în articolul precedent, persoane cu prestanță din punct de vedere științific, de preferat de religie catolică, persoane de o moralitate și onestitate exemplare, dedicate profesiei.

94. La experții din Registrul de evidență se poate accede atât la propunerea Vicarului judecătoresc cât și la cererea experților interesați, după confirmarea prealabilă a Moderatorului TEO. Cei care sunt înscriși în Registrul de evidență al experților TEO trebuie să urmeze un stagiul de pregătire, pentru a se familiariza cu exigențele domeniului canonic-juridic.

95. Toți experții acreditați sau acceptați *ad casum* vor trebui să depună jurământul de *munere fideliter adimplendo*, făcut în fața Episcopului eparhial în calitate de Moderator al TEO sau în fața Vicarului judecătoresc în calitate de Președinte al TEO, delegat de același Episcop eparhial.

96. Experții trebuie să considere îndatorirea lor ca pe o onoare și o slujire adusă Bisericii, și să fie dispuși, în caz de nevoie, să își ofere serviciile în mod gratuit părților.

97. Cel care a intervenit într-o cauză ca expert al unei părți, nu poate să fie numit în cadrul aceleiași proceduri ca expert din oficiu. Acesta poate fi în schimb audiat ca martor tehnic și poate să își desfășoare și rolul de expert de parte în îndeplinirea expertizei din oficiu. Lista actualizată a specialiștilor acreditați de către TEO va fi cuprinsă în Anexa II a prezentului Statut.

---

¹³ Numele acestora se va regăsi în Anexa II.

CAPITOLUL III

DEFĂȘURAREA PROCESULUI

III.1. CEREREA DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ȘI PREZENTAREA DOCUMENTELOR

98. Cererea de chemare în judecată, numită și cererea de introducere a cauzei, trebuie să fie prezentată la Cancelaria TEO în mod personal, în scris, de partea reclamantă, semnată în fața Notarului Tribunalului¹⁴.

99. În mod excepțional, cu aprobarea Președintelui TEO, cererea cu documentația relativă va putea fi prezentată personal de Avocatul părții reclamante, în baza unei delegări autentice (procură autenticată la notarul public).

100. Nu se vor admite în niciun fel cereri anonime, trimise prin poștă sau în vreun alt fel.

101. În momentul prezentării cererii, Vicarul judecătoresc va face cunoscut părții reclamante toate aspectele canonice legate de proces.

102. În vederea introducerii unei cauze de nulitate a Căsătoriei se cere prezentarea următoarelor documente:

- i. – cerere dactilografiată (in format Microsoft Word), semnată în original de partea reclamantă însăși, care va trebui să cuprindă următoarele informații: datele personale ale celor 2 părți în cauză, locul și data nașterii, confesiunea religioasă, profesia, titlurile de studiu, reședința, domiciliul actual și indicarea Parohiei de apartenență, precum și adresa de email și numărul de telefon, locul și data celebrării Căsătoriei religioase, preotul celebrant și unde se găsesc în prezent actele catehezei prematrimoniale (dacă s-a făcut);
- ii. – cererea trebuie să cuprindă descrierea detaliată și concisă a faptelor și a motivelor pe baza cărora se întemeiază cauza – *fumus boni iuris* – indicarea capetelor de acuzare solicitate, semnătura părții reclamante sau a ambelor părți, cu autentificare;
- iii. – lista martorilor cu adresa exactă, adresa de mail și numărul de telefon, semnată de partea reclamantă;
- iv. – mandatul pentru Avocatul propriu¹⁵ sau *Decretul* Vicarului Judecătoresc care permite să fie folosit Apărătorul stabil;

---

¹⁴ Se consideră autentică semnătura dată în fața Notarului TEO.

¹⁵ Acesta va fi ales din cadrul avocaților abilitați de către TEO.

- v. – copie integrală a certificatului de cununie religioasă sau cel puțin datele complete ale locului și datele referitoare la locul Botezului celor 2 părți;
- vi. – copie a certificatului de căsătorie civilă;
- vii. – copie după sentința de divorț civil sau după actul de separare;
- viii. – toate cele necesare ca probe documentare pentru susținerea capului de acuzare: fișe clinice, certificate medicale sau psihologice, scrieri, scrisori etc;
- ix. – interogatoriu pregătit de Avocat pentru părți și martori;
- x. – în cazul în care Avocatul consideră necesară desemnarea unui Curator¹⁶, va indica persoana pe care o consideră potrivită și disponibilă pentru o asemenea sarcină¹⁷;
- xi. – se vor folosi formularele puse la dispoziție în prealabil de către TEO.

103. Notarul TEO, primește cauza, iar după ce verifică documentele și după ce a primit confirmarea din partea Președintelui Tribunalului o înscrie pe rol, îi dă numărul imediat următor după care o încredințează Vicarului judecătoresc, pentru ca acesta să stabilească completul de Judecători și întreaga compoziție a Tribunalului.

104. Vicarul judecătoresc sau Președintele completului de judecată, după ce va verifica cererea de introducere a cauzei și actele din dosar și după ce va analiza cu atenție motivele invocate, va emite Decretul de admitere sau respingere a cauzei, împreună cu Decretul de citare al părților interesate.

105. Fiecare comunicare va fi dată părții reclamante și Avocatului numit de aceasta și Avocatului părții reclamate, dacă aceasta și-a numit un Avocat propriu.

106. Partea chemată în judecată care dorește să își numească un Avocat propriu sau un Apărător, trebuie să le acorde acestora un mandat legal care trebuie să fie acceptat de Președintele cauzei. Se recomandă colaborarea la cheltuielile TEO, după cum este prevăzut în normele Sinodului Episcopilor Bisericii Arhiepiscopale Majore Române *sui iuris*, exceptând cazul în care solicită asistența Apărătorului stabil, prezentând documentația indicată mai sus, în vederea solicitării din oficiu.

107. Sunt acceptate și comunicările prin email sau fax, cu condiția ca apoi să fie urmate de trimiterea documentului original, iar acest lucru este valabil și pentru comunicările Tribunalului însuși¹⁸, comunicări sau înștiințări adresate Avocaților, părților sau celorlalți membri ai TEO.

---

¹⁶ Cf. can. 1136 din CCEO: *Minorii și cei care sunt lipsiți de uzul rațiunii pot sta la judecată doar prin intermediul părinților, tutorilor sau curatorilor.*

¹⁷ Numirea Curatorului va avea loc atunci când se consideră necesar, fapt care va fi lămurit în cursul cauzei sau în prezența unei documentații clare în acest sens.

¹⁸ Comunicările prin email reprezintă o procedură actuală la fel de credibilă ca și transmiterea prin poștă, fiind o modalitate larg răspândită care prezintă o serie de avantaje, cum ar fi transmiterea în cel mai scurt timp a documentației și economisirea timpului și a resurselor financiare. Astfel comunicările prin email ale TEO se vor face după ce ulterior adresele de email au fost verificate telefonic de către Notar, și de asemenea toate comunicările trimise sau confirmările

108. Partea care, cu toate că a fost avizată de serviciul poștal sau printr-o altă modalitate aprobată de Tribunal¹⁹, nu se îngrijește de preluarea notificării care i-a fost transmisă și care nu răspunde în perioada de timp indicată, se consideră totuși că a primit notificarea în conformitate cu prevederile can. 1192 § 3.

III.2. CONCORDAREA DUBIULUI (CF. CANN. 1190§1, 1195§2 ȘI 1347§1)

109. Cu condiția ca toți cei interesați să fi primit regulamentar citația, Președintele completului de judecată a cauzei va concorda dubiul prin intermediul Decretului care va fi comunicat apoi părților interesate.

110. Părți chemate în judecată care a fost declarată absentă de la judecată sau care a fost citată prin ordonanță, pentru că nu i se cunoaște domiciliul, îi vor fi notificate, după Decretul de absență, eventualele noi cereri de concordare a dubiului, precum și notificarea sentinței.

III.3. INSTRUMENTAREA

111. Instrumentarea cauzei este făcută în mod normal de către însuși Președintele sau de către Judecătorul de Instrucție desemnat *ad hoc* de acesta.

112. Instrumentarea cauzei se face prin emiterea Decretului de începere/instruire a cauzei, decret în care se vor indica și motivele pentru care cauza poate fi instrumentată.

113. Citarea se face prin intermediul poștei recomandate cu confirmare de primire, sau prin celelalte modalități (email sau fax), aprobate de TEO și stabilite în prezentul Statut la Art. 107.

114. Citarea Apărătorului legăturii are loc cu indicarea în agenda Tribunalului a ședinței din partea Președintelui.

115. Cu privire la martori se va aplica următoarea procedură: părțile în cauză vor fi informate cu privire la calendarul interogării propriilor martori, fiindu-le amintită datoria de a depune mărturie și asigurându-se că se vor prezenta pentru ca eventual să facă și schimburi între ei, în funcție de exigențele martorilor înșiși și să informeze Tribunalul în timp util, dacă apar probleme sau dificultăți.

116. Cele două părți vor fi chemate întotdeauna în zile separate pentru a fi audiate, astfel ca să nu se întâlnească cu niciun prilej în incinta TEO sau în sala de așteptare.

---

primite se vor imprima de pe suportul electronic pe suport de hârtie și vor fi autentificate de Notar, după care se vor păstra la dosar.

¹⁹ Prin fax, email sau curier, după ce adresa de fax sau email a fost verificată în prealabil.

117. Avocații sau Apărătorii pot lua notă de datele interogării părților și a martorilor, consultând agenda Tribunalului.

118. Judecătorul Audiator va decide mereu cu privire la cei care vor fi admiși în sală în momentul audierilor.

119. În vederea instrumentării cauzei se stabilesc următoarele:

- a) – recursul neadmiterii unei probe este adresat Colegiului Judecător, în baza can. 1208§2;
- b) – va trebui să subziste în acte o documentație pentru fiecare admitere sau respingere a unei probe de parte sau a depoziției probei din oficiu, precum și pentru notificarea acesteia către cei în drept, în mod special în ceea ce privește martorii, în conformitate cu prevederile cann. 1235-1236;
- c) – în conducerea interogărilor Judecătorul va trebui să respecte cu deosebită grijă cele prevăzute în cann. 1244 și 1245, atât în admiterea cererilor propuse de părți, cât și în propunerea de chestiuni din oficiu. Se va ține seama de natura cauzei și de capul de nulitate de care este vorba și să știe să pună întrebări pertinente aceluiași, evitând să primească opinii din partea celor care fac depoziții, și evidențiind cu grijă sursa cunoștințelor lor;
- d) – dacă la interogatoriu sunt prezenți Apărătorul stabil sau Apărătorul legăturii matrimoniale, eventualele lor întrebări trebuie să fie prezentate Judecătorului de instrucție în scris și nimeni nu poate pune întrebări în afară de Judecătorul însuși;
- e) – dacă se vor adresa rogatorii către alte Tribunale, să fie trimise pe lângă chestiunile specifice și depozițiile – sub secret – dacă sunt, ale părților în cauză, precum și orice alte documente care se rețin necesare, pentru desfășurarea completă a rogatorii;
- f) – dacă rogatoria va fi efectuată de un Tribunal străin, pentru cheltuieli se va prevedea în baza cererii Tribunalului rogat;
- g) – dacă este necesar să se traducă texte sau documente din alte limbi, Vicarul judecătoresc va decide și va indica un traducător potrivit, care poate fi inclus în lista experților aprobați de TEO, conform articolelor 92-97 din prezentul Statut.
- h) – dacă s-a efectuat o traducere, aceasta trebuie să fie una autentică, astfel că din acte să rezulte cine a făcut traducerea, iar mereu împreună cu textul tradus se va introduce și textul original;

120. Apărătorul legăturii matrimoniale are îndatorirea de a examina chestiunile pregătite de Avocați pentru părți și martori și de asemenea va propune Judecătorului, pentru fiecare caz în parte, modificările pe care le consideră oportune sau propriile întrebări sau interogatorii.

121. Există posibilitatea ca să fie concordate împreună cu părțile și/sau martorii și eventuale deplasări ale Președintelui sau Judecătorului de instrucție într-un alt sediu pentru interogarea părților și a martorilor, iar relativele cheltuieli vor fi în sarcina TEO;

122. În cazurile în care se va considera oportun Judecătorul va putea propune Președintelui, să fie numit un Instructor *ad casum* pentru interogarea uneia din părți sau a martorilor acesteia, iar în acest caz textul depoziției împreună cu întrebările se vor trimite de către Tribunal.

123. În situațiile în care o cauză are nevoie de intervenția unui Expert din oficiu, înaintea numirii Expertului se va avea în vedere să se aducă la cunoștința avocatului părții reclamante actele instrumentării desfășurate până în acel moment, pentru ca să poată să își exprime propria părere cu privire la oportunitatea completării instrumentării cu alte interogatorii sau cu căutarea altor documente, după care se va trece la propunerea chestiunilor pentru Expertul care va fi numit.

III.4. PUBLICAREA ACTELOR

124. După strângerea probelor, Președintele completului de judecată va emite Decretul de publicare a actelor, menționând totodată în Decret că părțile împreună cu Avocații lor au permisiunea să consulte în cancelaria Tribunalului actele care nu le sunt cunoscute (cf. can. 1281).

125. Notarul este cel care se va îngriji de publicarea actelor, pregătind în acest sens 5 sau 6 copii ale actelor – în funcție de existența sau nu a avocatului părții chemate în judecată – copii care vor fi înmânate după cum urmează: o copie va înmănată Judecătorilor, Apărătorului legăturii și Avocaților care au mandatul ce se impune. Avocatul are obligația strictă să nu le înmâneze nicidecum propriilor asistați pentru a nu fi știrbită natura rezervată a procesului canonic în raport cu alții.

126. Avocatului nu îi este permis niciodată să se folosească de ceea ce a rezultat din instrumentarea canonică pentru cauze sau procese civile, iar dacă acest fapt s-ar dovedi, ar reprezenta o încălcare gravă a deontologiei și drept urmare va fi suspendat automat, fiind pasibil și de pedeapsă canonică.

127. Partea reclamată (partea chemată în judecată), care nu are un Avocat propriu are dreptul de a consulta actele instrumentării și de asemenea dreptul de a emite propriile observații sau propriile argumentări, numai la sediul TEO și nu va putea primi niciodată o copie a acestora.

128. Dreptul părții reclamate de a consulta actele este condiționat de faptul ca partea chemată în judecată să fi depus mărturie în cauză, în caz contrar, înainte de a avea acces la citirea actelor, aceasta va trebui să fie supusă interogatoriului pentru a i se lua depoziția de către Judecătorul instructor.

129. În situația în care Judecătorul a considerat necesar ca anumite părți ale instrumentării să fie ținute sub secret, va trebui să justifice în scris această opțiune a sa.

130. Secretizarea unui act este valabilă pentru toți, cu excepția Judecătorilor care trebuie să aibă acces la toate probele, în timp ce părțile private, Apărătorii lor și partea publică nu au titlu pentru a cunoaște actul pus sub secret.

III.5. SUPLEMENTAREA INSTRUMENTĂRII

131. Eventualele suplimente de instrumentare, după publicarea actelor (cf. can. 1281§2) și după concluzia în cauză (cf. can. 1283), trebuie să fie cerute în scris părților și admise de Președinte, cu prevedere motivată și notificat părților, audiate în prealabil, atunci când este prevăzut de lege.

132. În situația în care este solicitată o nouă interogare a martorilor deja audiați, Președintele trebuie să-și motiveze prevederea în conformitate cu cele stabilite de can. 1251, iar dacă cererea părții nu ilustrează ceea ce se indică expres de lege, atunci respectiva cerere nu poate fi primită.

III.6. CONCLUZIA ÎN CAUZĂ

133. După trecerea timpului de cincisprezece zile calendaristice de la publicarea actelor, dacă nu sunt noi cereri sau argumente de instrumentare, se procedează la Concluzia în cauză.

134. După ce părțile declară că nu mai au nimic de adăugat ori după ce a expirat timpul alocat de Judecător pentru a depune probe, în momentul în care Judecătorul consideră că cauza este suficient instruită, va emite Decretul de concluzionare a cauzei (cf. can. 1282).

135. După Concluzia în cauză, Avocații și Apărătorii legăturii au la dispoziție maxim cincisprezece zile pentru apărare și observații. Acest timp se va considera peremptoriu, motiv pentru care dacă nu este respectat, după treizeci de zile de la concluzia în cauză este de competența Președintelui să supună la vot cauza, chiar și în absența Avocaților apărării, notificând acest lucru părților.

136. Peremptorii sunt de asemenea și termenele de șapte zile pentru răspunsurile reciproce.

137. În cazuri speciale, Președintele va putea acorda prelungiri, care în orice caz trebuie să fie întotdeauna cerute și motivate în scris atât de Avocați, cât și de Apărătorul legăturii.

III.7. ȘEDINȚA DE VOT ȘI SENTINȚA

138. După Concluzia în cauză și după prezentarea apărărilor și a observațiilor, Președintele va emite Decretul de dezbatere și deliberare a cauzei.

139. Reuniunea Colegiului de Judecători pentru discutarea și deliberarea cauzelor, are loc în ședința fixată de Vicarul judecătoresc sau Președintele completului.

140. După ce va fi luată decizia în cauză, Judecătorul redactor va întocmi sentința sau Decretul de confirmare în apel în decurs de maxim cincisprezece zile.

141. În afară de partea *in iure*, sentința va trebui să cuprindă toate motivele care justifică rezultatul în cauză, evitând însă a prinde ceea ce ar putea apărea superfluu și să rezulte doar dăunător sau negativ în raport cu părțile.

142. După ce și-au finalizat munca, Judecătorii și Apărătorii vor returna copiile actelor care sunt la ei, iar voturile scrise ale fiecărui judecător vor fi așezate împreună cu actele cauzei în plic închis, dar în momentul în care sunt introduse în dosarul cauzei, voturile judecătorilor vor apărea fără a se indica numele acestora.

143. După ce sentința a fost comunicată părților interesate, li se va acorda acestora un termen de cincisprezece zile pentru atacarea acesteia.

144. Dacă în termenul util de cincisprezece zile sentința nu este atacată, aceasta va rămâne definitivă²⁰ și se vor trimite de către Notar, notificări ale sentinței definitive atât părților cât și tuturor celor interesați.

145. Atunci când sentința este apelată, Notarul va pregăti și va trimite actele Tribunalului de apel.

146. La încheierea ședințelor de vot, înainte de a părăsi Tribunalul, Judecătorii vor prelua toate cauzele în decizie pentru sesiunea din luna următoare și care trebuie să fie pregătite în prealabil, cu respectiva comunicare către părțile în cauză.

III.8. COSTURILE EFECTIVE ALE CAUZEI

147. Potrivit noilor reglementări stabilite de Papa Francisc, prin Motu proprio *Mitis et misericors Iesus*, pentru *Procesele abbreviate* (Processus brevior) nu se vor percepe taxe, ci se vor accepta donațiile libere din partea celor care introduc cererea. La fel și pentru Procesele ordinare, potrivit hotărârii Episcopului eparhial, în calitate de Moderator al TEO, nu se va percepe o taxă fixă, ci se vor accepta donațiile libere ale părților implicate în proces, urmând ca cheltuielile Tribunalului și remunerația membrilor²¹ și a experților din oficiu să fie suportate de către Episcopia Greco-Catolică

---

²⁰ Cf. procedurii stabilite de Motu proprio *Mitis et misericors Iesus*, dacă sentința nu este atacată în timpul util fixat de drept, aceasta va rămâne definitivă, și nu va mai fi apelată din oficiu de către Apărătorul legăturii.

²¹ Cf. Anexa III.

de Oradea. Donațiile se vor face direct în contul Episcopiei, indicându-se numărul/numele cauzei aflate pe rolul TEO.

148. Cheltuielile aferente unei cauze sunt determinate de sarcinile și obligațiile Tribunalului: achiziționarea de materiale, rechizite și protocol, acordarea unei indemnizații membrilor TEO în fiecare cauză²², la care se adaugă costurile suplimentare (deplasările, achiziționarea de material documentar, expertiza din oficiu etc).

149. În același timp părțile vor trebui să deosebească între donația făcută către Tribunal și ceea ce au eventual de achitat Avocatului propriu (onorariul)²³. În ceea ce privește Tribunalul se vor îngriji să efectueze donația direct în contul Episcopiei Greco-Catolice de Oradea, specificând la detaliile plății faptul că donația se face pentru TEO, indicându-se de asemenea numele și numărul cauzei.

150. Materialele necesare în vederea bunei funcționări a TEO, vor fi puse la dispoziție de către Episcopie, în baza unui referat de necesitate.

III.9. CALENDARUL ȘI ORARUL TRIBUNALULUI

151. În fiecare an Vicarul judecătoresc predispune agenda audiențelor TEO, indicând și eventualele zile de Sărbătoare care vor fi concordate împreună cu Moderatorul.

152. Orarul de deschidere al TEO va fi stabilit la început de an de Președintele TEO, în fiecare zi de lucru după cum urmează: orar de lucru cu publicul și timp rezervat deplasărilor și activităților interne.

153. După amiaza se prevede că pot avea loc ședințe de interogatorii, dar Tribunalul rămâne în mod oficial închis lucrului cu publicul²⁴.

154. Personalul Tribunalului va putea beneficia de un orar de lucru flexibil sau diferit, în funcție de acordurile specifice stabilite în prealabil cu Vicarul judecătoresc, cu condiția să nu împiedice în vreun fel bunul mers al activității TEO.

---

²² Personalul Tribunalului va fi remunerat în acord cu numărul, complexitatea și tipul cauzelor instrumentate, în fiecare cauză în parte Anexei 3.

²³ Se va fixa de către Președintele TEO, cu aprobarea Moderatorului aceluiși Tribunal, o sumă maximă pe care Avocații o pot percepe de la părțile care apelează la serviciile lor, sumă care se va indica în Anexa III a prezentului Statut.

²⁴ Ședințele de audieri care vor avea loc după amiaza sau în mod excepțional în week-end, la cererea motivată a uneia dintre părți, sunt considerate extraordinare.

III.10. DISPOZIȚII FINALE

155. Prezentul Statut va intra în vigoare odată cu aprobarea și promulgarea acestuia printr-un Decret de către Episcopul eparhial în calitate de Moderator al TEO, putând să fie modificat ulterior doar de către acesta.

156. Odată cu aprobarea sa, prezentul Statut are caracter de lege și se va aplica imediat în întreaga Eparhie de Oradea și în special în cadrul TEO, care în desfășurarea activității sale se va ghida atât după normele de drept comun cuprinse în CCEO, cât și după normele prezentului Statut.

ANEXA I

Tabel nominal
cu Judecătorii și membri TEO

Nr. crt.	Nume și Prenume	Data numire	Durata mandatului
Președinte Tribunal/Vicar judecătoresc			
1.	Pr. Răzvan Iacob VASILE	28.05.2019	3 ani
Judecători			
1.	Pr. Răzvan Iacob VASILE	28.05.2019	3 ani
2.	Pr. Ioan Alexandru POP	21.05.2021	5 ani
3.	Pr. Coriolan Ciprian MUREȘAN	21.05.2021	5 ani
Apărător stabil			
1.	Pr. Antoniu Titus CHIFOR	21.05.2021	5 ani
Apărător al legăturii			
1.	Lect. Nicodim NICOLAIȘEN	21.05.2021	2 ani
Promotorul dreptății			
1.	-	<i>Ad casum</i>	
Notar			
1.	Pr. Eduard Felician FISCHER	21.05.2021	5 ani
Cancelar			
1.	-		

ANEXA II

Tabel nominal
cu avocații și experții colaboratori ai TEO

Nr. crt.	Nume și Prenume	Data numire	Durata mandatului
Avocați			
1.	-		
2.	-		
3.	-		
Experți			
1.	-		
2.	-		
3.	-		

ANEXA III

Modul de retribuire al Judecătorilor și Membrilor TEO și onorariile maxime care pot fi percepute de avocații externi acreditați de către TEO

Modul de retribuire al Judecătorilor și a celorlalți membri ai TEO se va face în funcție de tipul procesului și complexitatea acestuia.

Acesta a fost stabilit de Episcopul eparhial, în calitate de Moderator al TEO, împreună cu personalul Administrativ al Episcopiei, după cum urmează:

- Judecătorii TEO vor fi remunerați de către Episcopie, în momentul concluzionării cauzei, cu suma de 150 de lei pentru fiecare cauză, iar Apărătorul stabil și Apărătorul legăturii matrimoniale cu 100 lei pentru fiecare cauză.
- Totodată experții solicitați de TEO să efectueze o expertiză vor fi remunerați cu 100 lei pentru fiecare cauză

Tribunalul oferă asistență gratuită părților prin *Apărătorul stabil*, dar în cazul în care părțile doresc să apeleze la un alt Avocat aprobat de Tribunalul eparhial, atunci părțile vor achita onorariul acestuia. Când privește onorariul pe care îl pot percepe Avocații aprobați de Tribunal și pe care părțile îi aleg în mod liber, acesta nu poate depăși suma de 1000 de lei pentru fiecare cauză.

CUPRINS

DECRET	2
CAPITOLUL I	3
CONSIDERAȚII PRELIMINARE	3
I.1. NORME ȘI PREVEDERI GENERALE	3
I.2. MODERATORUL TRIBUNALULUI EPARHIAL	4
CAPITOLUL II.....	6
JUDECĂTORII ȘI CEIALȚI SLUJITORI DIN CADRUL TRIBUNALULUI	
EPARHIAL ORADEA	6
II.1. VICARUL JUDECĂTORESC	6
II.2. VICARUL JUDECĂTORESC ADJUNCT	8
II.3. JUDECĂTORII	9
II.4. APĂRĂTORII LEGĂTURII MATRIMONIALE	11
II.5. PROMOTORII DREPTĂȚII	11
II.6. NOTARII ȘI NOTARII ADJUNCȚI	12
II.7. CANCELARUL ȘI CURIERUL.....	13
II.8. APĂRĂTORII STABILI	13
II.9. AVOCAȚII ȘI PROCURATORII DE ÎNCREDERE.....	15
II.10. EXPERTII.....	16
CAPITOLUL III	17
DESFĂȘURAREA PROCESULUI	17
III.1. CEREREA DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ȘI PREZENTAREA DOCUMENTELOR.....	17
III.2. CONCORDAREA DUBIULUI.....	19
III.3. INSTRUMENTAREA.....	19
III.4. PUBLICAREA ACTELOR.....	21
III.5. SUPLIMENTAREA INSTRUMENTĂRII	22
III.6. CONCLUZIA ÎN CAUZĂ.....	22
III.7. ȘEDINȚA DE VOT ȘI SENTINȚA.....	22
III.8. COSTURILE EFECTIVE ALE CAUZEI.....	23
III.9. CALENDARUL ȘI ORARUL TRIBUNALULUI.....	24
III.10. DISPOZIȚII FINALE.....	25
Anexa I	26
Anexa II.....	27
Anexa III	28
CUPRINS	29